

**UNIVERSITATEA DE ARTE
„GEORGE ENESCU” IAȘI
UNIVERSITY OF ARTS
”GEORGE ENESCU” IAȘI**

**CARMEN CHELARU
Profesor universitar doctor / Professor PhD**

**Facultatea de Interpretare, Compoziție și Studii
musicale teoretice**

**Faculty of Music Performance, Composition
and Theoretical Musical Studies**

**Disciplina: Istoria muzicii
Field of Study: History of Music**

**„CONFLUENȚE ȘI PERSPECTIVE”
”CONFLUENCES AND EXPECTATIONS”**

Teză de Abilitare / Thesis of Empowerment

REZUMAT / ABSTRACT

2014

Activitate profesională în perioada ianuarie 2005 – iunie 2014
Perspective de dezvoltare a carierei universitare

Professional Activity between 2005, January – 2014, June
Expectations for the Academic Development

Cuprins	Contents
Partea I. Confluente. Activitate în perioada ianuarie 2005 – iunie 2014	Part One. Confluences. Professional Activity 2005 January – 2014 June
Introducere. Cadru general	Introduction. Background
Activitatea didactică	Educational Activity
Cursuri susținute	Lectures
Generalități	Issues
Obiective în relația cu studentii	Targets
Cursul de Istoria muzicii	History of Music
Elemente de Estetică muzicală	Musical Aesthetics Issues
Cursuri privind creația muzicală contemporană	Contemporary Music
Coordonator științific	Advisor
Direcții și coordonate	Directions and Coordinates
Despre temele de cercetare	Research Subjects
Despre forma lucrărilor de cercetare	About Papers Shape
Proiectul Musical Planet	Musical Planet Project
Coordonate generale	Issues, Shape
Teme abordate	Subjects
Impresii, opinii, reacții	Impressions, Opinions, Reactions
Despre colocviul-spectacol	What is ‘colloquium-show’?
Pași pe Planeta Muzicală!	‘Walking on the Musical Planet!’
Bucuria faptului artistic!	‘Artistic Joy!’
Muzicianul–Interpret sau Muzicantul–Executant?	‘To Play or to Perform – That is the Question!’
Să nu ne pierdem speranțele!	‘Do not lose Hope!’
Tema Uman și inuman în istoria recentă	‘Human and Unhuman in recent history’

Activitatea de cercetare	Research
Volume publicate	Books published
Cui i-e frică de Istoria muzicii	‘Who’s afraid of the History of Music?!’
Spațiul sonor	‘Music Space’
Filarmonica „Moldova” la 65 de ani	‘Moldova Philharmonic, 65 years old’
Muzica de cameră în cuvinte. Cvartetul Ad libitum	‘Chamber Music in Words. Ad libitum String Quartet’
Comunicări științifice	Scientific Papers
Activitatea jurnalistică	Activity in Media
Filarmonica Magazin	‘Filarmonica’ Magazine
Activitatea de organizare culturală	Cultural Management
Stagiunile Filarmonicii „Moldova” din Iași	Concert Seasons at ‘Moldova’ Philharmonic of Iași
Organizarea stagiunii de concerte	Making season schedule
Desfășurarea unui concert	Concerts unfolding
Imaginea publică a instituției	Philharmonic’s public image
Arhivarea informațiilor privind activitatea artistică a instituției	Archive managing
Alte activități (± birocratice)	Other (± bureaucratic) activities
Festivaluri, concursuri și evenimente aniversare	Festivals, Competitions, other anniversary events

Partea a II-a. Perspective de dezvoltare a carierei universitare	Part Two. Expectations for the Academic Development
Lucrul cu sine	Self-Instruction
Prin informare	Information
Lupta cu prejudecățile	Resistance to Prejudice
Ocolirea încremenirii în formă și conținut	Avoiding Standstill
Crearea punților de comunicare	Building communication bridges
Relația cu studenții	Relationships with Students
Forme și mijloace de relaționare educativă în perspectivă	New Educational Means and Methods
Activitatea de cercetare și coordonare	Research and Advising
Secolul XX – Secolul problemă.	Music in the 20 th Century
Amadeus, Salieri și ceilalți sau Geniul, Talentul și bunul-simț	Amadeus, Salieri and the others or Genius, Talent and Common Sense
Psalmul și Starea de psalm	Psalm and Psalmody
Activitatea de organizare și coordonare culturală	Cultural Managing
Continuarea Festivalului Muzicii Românești	Romanian Music Festival
Clubul cineaștilor muzicali	Musical Film Club

Anexe	Annexes
Bibliografie	Bibliography
Curriculum vitae	Curriculum vitae
Activitate de îndrumare lucrări de licență, grad didactic I	Advising students' research
Profesorul Ioan Gottlieb, Holocaust impresii personale	Professor Ioan Gottlieb, memories on Holocaust
Studii, comunicări și articole științifice, volume	Studies, scientific papers, books
Prezentări în format PowerPoint	PowerPoint Shows
Articole publicate în presa scrisă	Press Papers
Afișe	Posters

REZUMAT

În **partea întâi**, intitulată *Confluente*, am trecut în revistă activitatea mea profesională din ultimul deceniu, care se plasează în trei sfere principale: activitate didactică, de cercetare și organizare culturală. Principiile urmărite în mod constant au fost: *ce ar trebui*, *ce ar dori* și *ce ar putea* să știe tânărul muzician.

Activitatea didactică a cuprins mai multe cursuri susținute la Universitatea de Arte din Iași și la Academia de Muzică din Cluj-Napoca – Extensia Piatra Neamț, în care constanta a reprezentat-o cursul de *Istoria muzicii internaționale și românești*. Am interacționat cu studenți de la toate cele trei nivele academice – licență, masterat și doctorat – cu precădere la specializările din sfera *interpretării* – instrumente și canto. Relaționarea cu aceștia mi-a creat perspective dintre cele mai diverse și utile, între care: adaptarea discursului la nivelul profesional corespunzător; cunoașterea problematicei privitoare la diversele niveluri de învățământ academic; accesarea unor informații multiple; evitarea rutinei, prin accesarea unor noi domenii/discipline, totodată prin adăugarea permanentă de noi surse bibliografice privitoare la domeniile/disciplinele consacrate; auto-instrucția și auto-educația – consecințe ale instrucției și educației – au funcționat permanent.

Obiectivele urmărite au fost: crearea unui *sistem gândire* asupra fenomenului muzical; adaptarea la noile surse de informare; comunicarea nu numai prin limbaj, ci și prin alte modalități, între care mijloace de expunere vizuală;

integrarea experienței culturale și artistice a studenților; adaptarea continuă la nou; crearea și dezvoltarea capacității de *corelare a cunoștințelor* din diverse domenii muzicale; dezvoltarea *vitezei* de asimilare și a capacității de *sinteză* a informațiilor.

Am primenit constant *formele de evaluare*, prin adaptarea la specificul activității studenților, adoptînd: interpretarea *live* și comentarea unor fragmente muzicale; testul-fulger de recunoaștere a unor fragmente muzicale; frecventarea săptămînală și comentarea manifestărilor muzical-artistice locale.

În predarea *istoriei muzicii*, asemenea oricărei referințe istorice, am în vedere principiul enunțat de profesorul Neagu Djuvara și anume: „Imparțialitatea nu poate decurge decât dintr-o succesiune – cât mai cinstită cu putință – de parțialități.”¹ Am căutat să păstrez un echilibru permanent între informația teoretică și ilustrarea mecanismului istoric prin analiza & sinteza creației muzicale concrete. N-am ezitat să apelez continuu la alte sfere artistice, culturale ori de cultură generală, în special din *media audio-vizuală*. Exemplificările muzicale ocupă cea mai importantă pondere în cadrul cursurilor și seminariilor, constituind argumentul final.

În cadrul cursului privind *elemente de estetică muzicală* am căutat să ating noțiuni esențiale ale domeniului, prin prezentări teoretice succinte, prin ilustrări sugestive și relativ ample.

¹ Neagu Djuvara, *O scurtă istorie a românilor, povestită celor tineri*, Ed. *Humanitas*, București 2010, pp. 6-7.

De aproape două decenii particip la *coordonarea activității științifice a studenților* și a cadrelor didactice din învățământul preuniversitar, care s-a concretizat în lucrări de licență și gradul didactic I, de asemenea în diverse publicații semnate de studenți. În *alegerea temei* de cercetare am urmărit câteva principii, între care: specializarea studentului și experiența sa profesională; nivelul general de pregătire și de implicare a studentului în perioada studiilor; preferințele acestuia; diverse evenimente muzicale ale momentului; istoria culturală și muzicală locală.

Odată stabilită tema, urmez pașii firești în asemenea situații: realizarea unui *plan prealabil*, precizarea *bibliografiei* de pornire, stabilirea *strategiei de lucru*. În privința *conținutului* lucrărilor, am urmărit mereu existența unui procent mulțumitor de originalitate, de noutate, de utilitate a cercetării întreprinse. *Domeniile* abordate pînă în prezent cu studenții de la nivelul de licență sunt: *teoria și analiza limbajului muzical; istorie; bizantinologie și folcloristică; estetică muzicală*. În lucrul cu studenții, am considerat mereu *forma de exprimare* aproape la fel de importantă ca și *conținutul*! Prin aceasta înțeleg vocabularul, ortografia, punctuația, tehnoredactarea, folosirea exemplelor muzicale, a tabelelor, figurilor, imaginilor *etc.*

În anul 2006 am inițiat Proiectul *Musical Planet*, destinat studenților interpreți, cuprinzînd întâlniri–dezbatere, audiții și vizionări de spectacole/concerte/filme, colocvii–spectacol. Scopurile urmărite sunt multiple, grupate în cele *de cunoaștere* și cele *de formare*. Pînă în prezent au avut loc 13 asemenea manifestări, la Iași și la Piatra Neamț, care s-au bucurat de prezența și participarea directă a unui

număr important de studenți și diverși alți audienți. În urma fiecărui eveniment, am consemnat ecourile, alături de propriile impresii și evaluări.

Activitatea de cercetare din ultimii zece ani s-a concretizat în 5 cărți publicate, comunicări științifice și diverse alte studii.

În anul 2007 am publicat o lucrare în trei volume, cu caracter istoric și destinație didactică, intitulată *Cui i-e frică de Istoria muzicii ?!*, care s-a bucurat de o bună audiență, nu numai din partea studenților, ci și din partea altor categorii de cititori. Cartea se dorește o investigație de sinteză și nu una exhaustivă și vine să sublinieze importanța unor opere istoriografice de valoare confirmată și încă neegalată, semnate de Ioana Ștefănescu, Vasile Iliuț, Octavian Lazăr Cosma, Wilhelm Georg Berger, Pascal Benteoiu, Clemansa Liliana Firca, Valentina Sandu-Dediu ș.a.

În același an 2007 am publicat cartea *Spațiul sonor*, versiune revizuită a tezei de doctorat. Tema de cercetare a fost identificarea și argumentarea existenței unui spațiu al artei sunetelor – fizic și virtual – cu concluzii privitoare la necesitatea considerării acestuia în pregătirea și desfășurarea actului muzical-artistic.

În 2009 am publicat două cărți – prima intitulată *Filarmonica „Moldova” la 65 de ani*, cu caracter monografic, cea de-a doua (co-autor) dedicată Cvartetului de coarde *Ad libitum*. Lucrarea privitoare la instituția de concerte de la Iași constituie rezultatul activității de aproape trei decenii, pe care am desfășurat-o în calitate de coordonator muzical, cunoscând din interior atât istoria

instituției, cât și prezentul ei, cu potențialul artistic și cultural inestimabil. Cartea a doua, ca și cea precedentă, este legată de un eveniment aniversar – douăzeci de ani de la fondarea Cvartetului *Ad libitum* – și prima interpretare a *Integralei Beethoven* realizată de cei patru tineri muzicieni, în perioada februarie–iunie 2009, la Filarmonica din Iași.

La aceste volume se adaugă studii, articole și comunicări științifice, rezultate în urma cercetărilor în două direcții distincte: *fundamentale* și *de circumstanță*. De asemenea cronici muzicale și articole privind viața muzicală ieșeană, cu precădere evenimente legate de Universitatea de Arte și Filarmonică.

Din inițiativa conducerii Filarmonicii *Moldova*, am avut satisfacția de a coordona și de a contribui cu numeroase articole la revista „*Filarmonica Magazin*” – singura de acest fel produsă de o Filarmonică națională –, al cărei prim număr a apărut în noiembrie 2011, iar în prezent se află la nr. 9.

O sferă consistentă a activității mele profesionale a fost, nu numai în ultimul deceniu, ci în ultimii 28 de ani, cea de ***organizare culturală***, desfășurată ca secretar muzical al Filarmonicii din Iași. Secretariatul artistic al unei instituții profesioniste de spectacol reprezintă punctul de *confluență* și în același timp *generatorul* întregii activități specifice. Experiența acumulată aici mi-a lărgit perspectivele pedagogice deja formate și mi-a creat altele noi, în relația cu studenții.

În **partea a doua** a tezei – intitulată *Perspective* – mi-am expus succint câteva dintre intențiile profesionale de viitor. Acestea se grupează în patru direcții principale:

- 1) *Lucrul cu sine*, altfel spus, continua acumulare de informații și metode, lupta cu prejudecățile, pornind de la constatarea că istoria reprezintă o sinteză *obiectivă* a unei multitudini de fapte și interpretări *subiective*.
- 2) Permanenta *adaptare* a discursului academic la noile generații de studenți și menținerea punților de comunicare cu aceștia.
- 3) *Cercetarea și coordonarea* activității de cercetare a studenților. Am lucrări în diverse stadii de finalizare, pe care le voi publica. De asemenea voi continua cercetări începute.
- 4) *Organizare culturală*. Voi continua îndeosebi colaborarea cu Filarmonica în organizarea *Festivalului Muzicii Românești* și a altor evenimente de importanță comună, din care studenții Universității să aibă un consistent beneficiu profesional.

ABSTRACT

Part One. Confluences

In November 2004, I have publicly fulfilled in Iași the science thesis entitled: *Real, Virtual and Psychological Space in Music*, for the degree of *Doctor in Musicology*. Since then, my professional activity followed three main directions: *teaching, research and cultural management*.

Teaching & Advising: lectures², students' scientific advising, *Musical Planet* Project.

Most of the time I had professional contacts with students of performing departments. I therefore adapted my teaching speech to this particular category of young musicians – players and singers. Also, a considerable experience – almost thirty years! – in managing the activity of a professional artistic institution had an important contribution to this. Knowing as an insider the artist profile – young or mature, beginner or famous – helped me to build all sort of communication ways, theoretically and practically, between education, launching and confirmation. The historical collaboration between the main musical institutions of Iași – the University of Arts and the Philharmonic – had an

² In the last ten years I lectured as following: *History of the international and Romanian music* – bachelor level; *Musical Aesthetics* – bachelor level; *Stylistic trends in the Romanian contemporary music* – master level; *Stylistic stages of the music history* – master level; *Modern and contemporary music – aesthetics and style* – master level; *Trends in the contemporary musicology* – master level; *Musicological research, analysis and synthesis* – master level; *Historical research methodology* – doctoral level.

important contribution too at my special relationship with the students.

I drove my entire activity by a few principles, which I enclosed in my book's foreword *Who's afraid the History of Music*³, as following: what the young musician *should* know, *likes* to know and *could* know?

Having professional contacts to different academic levels, as well as to different musical profiles – students of the performing department, young musicologists and composers, music teachers *etc.* – I consider to be a chance which opened multiples and helpful opportunities:

Acquaintance and adapting the lecture to the different academic levels. Access to different information and sources. Avoiding routine. Permanent self-instruction.

Lectures of History of Music. ‘The historian’s *impartiality* may arise *but* from a multitude of *partialities*.’ – wrote Professor Neagu Djuvara!⁴ I therefore tried to avoid the historical considerations and interpretations through the old communist ideology. I also tried to keep the balance between the theoretical information and the musical audition and analysis. I stimulated the students to join the

³ Carmen Chelaru, *Cui i-e frică de Istoria muzicii?! [Who's afraid the History of Music]*, Artes Publisher, Iași 2007, vol. I, pp. 11–13.

⁴ „istoricul are de-a face întâi de toate, cu oameni – indivizi sau colectivități, deci subiecte, nu obiecte, iar pentru a înțelege aceste subiecte trebuie să fie și el subiectiv. El se va strădui din răspuneri să-și însușească, rând pe rând mentalități și păreri diferite sau chiar contradictorii (individuale, naționale, religioase, doctrinare etc.). Imparțialitatea lui nu poate decurge decât dintr-o succesiune – cât mai cinstită cu putință – de parțialități.”

Neagu Djuvara, *O scurtă istorie a românilor [Short Romanian History]*, Ed. *Humanitas*, București 2010, pp. 6-7.

lectures by performing *live* music and change opinions afterwards.

I also adopted the helpful interesting researches in the Romanian history of music, like those of Octavian Lazăr Cosma, Clemansa Liliana Firca, Wilhelm Georg Berger, Ștefan Niculescu, Pascal Benteoiu, Valentina Sandu-Dediu, Speranța Rădulescu *etc.*⁵

Within the theme *Musical Aesthetics Issues*, I tried to reach the basic concepts of music aesthetics through theoretical and concise presentations, with suggestive and large illustrations.

Lectures on Romanian Contemporary Music. In this respect I basically followed: continuity and discontinuity of the musical phenomenon; synthetic regard over the national repertoire in the 20th century; *live* performance of students with short musical excerpts followed by discussions; comparative auditions.

Advisor in Students Research. The main domains I advised students' research are: musical theory and analysis; history of music; bizantinology; musical aesthetics.

Musical Planet Project. I initiated this project in 2006, for better communication with students – players and singers especially. My targets were knowledge and education. The project included: meetings, auditions and watching movies, colloquium-shows.

Research: books published, scientific papers, other publications. 'Filarmonica Magazine'.

⁵ See the Bibliography.

In the last ten years, I published five books, as following: *Who's afraid of the History of Music?! three volumes*⁶. It includes a synthetic regard over the music history, from the beginnings to the contemporary era, especially in Europe (including Romanian music).

The book *Music Space* comprises mostly my doctor degree thesis, and claims with arguments the existence and the importance of a sound *space*, aside of the sound *duration*.

The monographic book *Filarmonica „Moldova” la 65 de ani (Moldova Philharmonic, 65 years old)* represents the result of the 28 years of artistic managing.

I wrote the book *Muzica de cameră în cuvinte (Chamber Music in Words)* in 2008, together with one of my students, as a dedication to *Ad libitum String Quartet's* 20th anniversary.

My research has been geared towards *fundamental* fields, as well as *circumstantial* ones. Among the fundamental themes I approached there are: the relation between the consonance and dissonance in music; the acoustic and virtual space; psalm history. As for the circumstantial subjects, I made long and profound research in the Iași Philharmonic archives, also in musical history of the city. The *Romanian Music Festival* is another subject I was concerned in, since it is the single of the kind in Romania.

In November 2011, I got responsible for founding *Iași Philharmonic Magazine*, to whom senior editor I was till

⁶ I. *The Ancestors & Opera Story*, II. *18th Patterns' Century & Romantic Century* and III. *20th Difficult Century & 'Mioritic' Musical Phenomena*.

now. The magazine – the only one of the kind in Romania – is connected to the musical life of the Philharmonic, of Iași and of the country.

Cultural Management. I held, for 28 years, the entire artistic life of the Iași Philharmonic Society. Music Secretary Department operates in several directions: concert schedule by season, performance preparation, promotion and supervising, public image of the institution, archive managing, etc. At all these other events occurred: festivals, competitions, concert tours in the country and abroad, artistic anniversaries and celebrations and so on.

Part Two. Expectations

The main directions for my professional activity in future are the following:

- 1) Self-instruction and relationship with students. I am looking for continue knowledge, according to the syntagmatic principle *the more you know, the more you realize the less you know!*
- 2) I reject as much as I can the prejudice in judging a new trend or a new artistic language. In my relationship with the students, I prefer the *dialog* instead of the *monologue*. So, I am trying to find and to use new ways of communication, new means and methods in connection with the students. I prefer *education* instead of *information!*
- 3) Research and Advising. My next publishing projects are targeting the republishing in revised and expanded form of the book *Who's afraid of the*

History of Music. I already begun to reconsider the third volume, *Music in the 20th Century*. I also shall publish the book I finished in 2012, *Amadeus, Salieri and the others or Genius, Talent and Common Sense*. I shall continue my research in the *psalm* history, following two directions: the psalm in the religious chant, and the psalm in the modern music, Romanian included.

- 4) Cultural managing. I shall continue the coordination of the *Romanian Music Festival*. I intend to initiate *Musical Film Club* – integrated to *Musical Planet* – towards a better knowledge of the *music–movie* relationship.

Bibliografie / Bibliography

- *** *Dicționar de termeni muzicali*,
ediția a III-a revăzută și adăugită
Editura Enciclopedică, București
2010
- *** *Wikipedia*, format electronic
- *** *Dolmetsch Dictionary*, format
electronic
- *** *Internet Movie Database*, format
electronic
- *** *Istoria României în date* (coord.
Constantin C. Giurescu)
Editura Enciclopedică Română,
București 1972
- Bentoiu, Pascal *Capodopere enesciene*
Editura Muzicală, București 1984
- Berger, Wilhelm Georg *Ghid pentru muzica instrumentală
de cameră*
Editura Muzicală, București 1965
- Boia, Lucian *De ce este România altfel?*, ediția a
II-a adăugită
Editura *Humanitas*, București 2013
- Boia, Lucian *Două secole de mitologie națională*
Editura *Humanitas*, București 2011
- Boia, Lucian *Istorie și mit în conștiința
românească*
Editura *Humanitas*, București 2012
- Boia, Lucian *Jocul cu trecutul. Istoria între
adevăr și ficțiune*
Editura *Humanitas*, București 2013

- Brânduș, Nicolae *Avangarda muzicală românească*
În *No14 Plus Minus – Contemporary Music Journal*
(online), revistă electronică editată
de Trustul Editorial Sieben
Publishing. ISSN: 2067-6972,
iunie–august 2014
<http://no14plusminus.ro/>
- Chelaru, Carmen *Cui i-e frică de Istoria muzicii?!*,
vol. I–III
Editura Artes, Iași 2007, ISBN:
978-973-8271-63-0
- Chelaru, Carmen *Filarmonica „Moldova” la 65 de
ani*
Editura Fundației AXIS, Iași 2009,
ISBN: 978-973-7742-73-5
- Chelaru, Carmen *Spațiul sonor*
Editura Fundației AXIS, Iași 2007,
ISBN: 978-973-7742-57-5
- Cosma, Octavian Lazăr *Universul muzicii românești.
Uniunea Compozitorilor și
Muzicologilor din România (1920-
1995)*
Editura Muzicală, București 1995,
ISBN 973-42-0167-0
- Delacroix, Henri *Psihologia artei*
Editura Meridiane, București, 1983
- Djuvara, Neagu *Există istorie adevărată?*
Editura Humanitas, București 2011
- Djuvara, Neagu *O scurtă istorie a românilor*
Editura Humanitas, București 2010

- Drîmba, Ovidiu *Istoria culturii și civilizației*, vol. I–IV
Editura științifică, București 1984, 1987, 1990, 1994
- Dufrenne, Mikel *Fenomenologia experienței estetice*
Editura Meridiane, București, 1976
- Eco, Umberto *Cum se face o teză de licență?*
Editura Pontica, 2000
- Firca, Clemansa Liliana *Modernitate și avangardă în muzica ante și interbelică a secolului XX (1900-1940)*
Editura Fundației Culturale Române, București 2002
- Fleming, William *Arte și idei*, vol. I-II
Editura Meridiane, București 1983
- Garner, James Finn *Povești corecte politic de adormit copiii*
Editura Humnitas, București 2007
- Leșe, Grigore *La porțile ceriului*
TVR
- Luca, Irina (și echipa) *Aventura urbană*
TVR
- McCannon, John *Video Review of The War Symphonies: Shostakovich Against Stalin*
Long Island University. Copyright © 1999 by The Journal for MultiMedia History.
<http://www.albany.edu/jmmh/vol2n01/warsymphonies.html>
28.07.2014

- Munro, Thomas *Artele și relațiile dintre ele*
Editura Meridiane, București 1981
- Niculescu, Ștefan *Reflecții despre muzică (II)*
Editura Academiei Române,
București 2006
- Olaru, Stejărel seria filmelor documentare
intitulată *Rezistența prin cultură*,
realizate de TVR Cinema și
prezentate de TVR Cultural/TVR+.
Între acestea, filmul dedicat
compozitorului Mihail Andricu.
- Rad, Ilie *Cum se scrie un text științific*
Editura Polirom, Iași 2008
- Samuel, Claude *Panorama de l'art musical
contemporain*
Editura Gallimard, Paris 1962
- Sandu-Dediu, Valentina *Muzica românească între
1944-2000*
Editura Muzicală, București 2002,
ISBN 973-42-0298-7
- Șerbănescu, Andra *Cum se scrie un text*
Editura Polirom, Iași 2007
- Ștefănescu, Cătălin seria de emisiuni de cultură
Garantat 100%
- Ștefănescu, Ioana *O istorie a muzicii universale*, vol.
I–IV
Editura Fundației Culturale
Române, București 1995, 1996,
1998, 2002
- Tatarkiewicz, Wladyslaw *Istoria celor șase noțiuni*
Editura Meridiane, București 1981

Vodă, Eugenia *Profioniștii* – serie de emisiuni de cultură
TVR 1

Voicu-Arnăuțoiu, Ioana Raluca *Muzicieni români – biografii ascunse în arhive*, vol. I
Editura Ars Docendi, Universitatea București 2011, ISBN 978-973-558-569-3

Chelaru, Carmen; Chitic, Paul Constantin *Muzica de cameră în cuvinte. Cvartetul de coarde Ad libitum*, Editura Artes, Iași 2009, ISBN 978-973—8263-87-1.

*** *50 de minute cu Pleșu și Liiceanu*
TVR Cultural, ianuarie-mai 2011
[http://ro.wikipedia.org/wiki/50 de minute cu Pleșu și Liiceanu](http://ro.wikipedia.org/wiki/50_de_minute_cu_Ple%C8%99u_%C8%99i_Liiceanu) 14.08.2014

17 emisiuni cu următoarele teme:

1. Despre speranță (23 ianuarie 2011)
2. Despre prostie (30 ianuarie 2011)
3. Despre invidie și ură (6 februarie 2011)
4. Despre carte (13 februarie 2011)
5. Despre frică (20 februarie 2011)
6. Despre miracolul întâlnirii (27 februarie 2011)
7. Despre iubire (4 martie 2011)
8. Despre cum vorbim (13 martie 2011)
9. Despre calomnie (martie 2011)
10. Despre toleranță și intolerabil (martie 2011)
11. Despre cei neștiuți (aprilie 2011)
12. Despre trufie (aprilie 2011)
13. Parabole ale răului

14. Parabole ale pierderii și regăsirii
15. Despre ticăloși și lichele (mai 2011)
16. Despre educație (mai 2011)
17. Despre umor (22 mai 2011)